Immanuël
Gemeente van het Levende Woord

Wat is dood ? *(De Bijbels feiten op een rijtje)*

Mensen en dieren zijn zielen
Voordat we ons oriënteren op 'Wat is dood' wil ik u eerst uitleggen wat volgens de Bijbel zielen zijn. De mens heeft een ziel en een dier niet. Althans, dit is de gangbare gedachte in de christenheid. Het verraad een dubbele denkfout. Al op de eerste bladzijden van de Schrift komt dit aan het licht. Jammer alleen dat de vertalers van het NBG dit verduisterd hebben door het gewone Hebreeuwse woord voor 'ziel' (nefesj) weg te vertalen door 'wezens'.

Genesis 1:20, 21

> *En God zeide: Dat de wateren wemelen van **levende zielen**, en dat het gevogelte over de aarde vliege langs het uitspansel des hemels. Toen schiep God de grote zeedieren en alle krioelende **levende zielen**, waarvan de wateren wemelen, naar hun aard, en allerlei gevleugeld gevogelte naar zijn aard. En God zag, dat het goed was.*

De eerste de beste keer dat de Bijbel spreekt van **zielen** gaat het dus over ... dieren!
Dieren zijn zielen. Let op: dieren **hebben** géén ziel, het **zijn** **zielen**. Van deze zielen hier wordt gezegd dat ze wemelen en krioelen. Daarin onderscheidt de fauna zich van de flora. Planten, bomen enz. zijn geworteld in één plaats en bewegen zich niet voort. Ze wemelen en krioelen niet. Nergens heten planten in de Bijbel 'zielen'.
Na de creatie van de dieren volgt op de zesde dag de schepping van de mens.

Genesis 2:7

> *... en JHWH God **formeerde** de mens van stof uit de aardbodem en blies de **levensadem** in zijn neus, en de mens **werd** een **levende ziel**.*

Ook hier heeft de NBG het woord voor 'ziel' helaas vertaald met 'wezen'. En daardoor wordt de Bijbellezer de waarheid onthouden, wat een menselijke ziel nu eigenlijk is. De mens kreeg geen ziel maar hij **werd** **een ziel**. Hier is de ziel het resultaat van de combinatie van geformeerde stof uit de aardbodem en levensadem. Dat de ziel de combinatie is van lichaam en levensadem, zien we uitgebeeld in het type van de ziel bij uitstek: het bloed.

> ***Leviticus 17:11, 14*** *Want de ziel van het vlees is in het bloed.*
> ***Genesis 9:4*** *Alleen vlees met zijn ziel, zijn bloed, zult gij niet eten.*

Zoals de ziel een combinatie is van stof uit de aardbodem en van levensadem, zo vinden we deze gedachte eveneens terug in het bloed als type van de ziel. Ook bloed wordt gevoed vanuit de aardbodem (voedsel) alsook vanuit de levensadem (lucht). Interessant in dit verband is dat het Hebreeuwse woord voor 'bloed' (dam) direct verwant is aan 'rood' (edom) maar ook aan 'aardbodem' (adamah) alsook aan 'mens' (Adam). De mens komt voort uit 'aarde'.

Wat is dood?
Dood is het tegenovergestelde van leven.
Dood is in de Bijbel géén **andere** vorm van leven, hetzij hoger of lager, maar het **tegenovergestelde** van leven. Heel simpel: iemand die dood is, die leeft **niet** (zie Openbaring 20:5).
Het was juist de leugen van de slang in de hof van Eden die beweerde dat de mens **niet** zou sterven wanneer deze zou eten van de door God verboden vrucht. De slang redeneert de dood weg. Sterker nog, volgens de slang, zouden de ogen van mens juist opengaan ...

Genesis 3:4-5

> *De slang echter zeide tot de vrouw: **Gij zult geenszins sterven**, maar God weet, dat ten dage, dat gij daarvan eet, uw ogen geopend zullen worden ...*

Tot op vandaag is dit **de leugen** van de slang. Vrijwel elke religie (inclusief de christelijke) **ontkent** de dood door te leren dat de dood een andere (of zelfs hogere) vorm van leven is. Het is een fatale leugen omdat het de poort opent voor demonenbedrog van spiritisme en omdat het een devaluering of zelfs ontkenning is van de betekenis van de opstanding.

De dood is een terugkeer.
Zó wordt de dood door God Zélf gedefinieerd. De eerste keer dat uitleg gegeven wordt aan het begrip 'sterven' lezen we in Genesis 3:19

> *... in het zweet uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij tot de aardbodem **wederkeert**, omdat gij daaruit genomen zijt; want stof zijt gij en tot stof zult gij **wederkeren**.*

En de wijze Salomo schreef in Prediker 12:7

> *... en **het stof wederkeert tot de aarde**, zoals het geweest is, en **de geest wederkeert tot God**, die hem geschonken heeft.*

Het stoffelijke lichaam keert terug naar de aarde waaruit het genomen is. En de adem des levens keert terug tot God die het ooit gegeven heeft. De dood is dus geen nieuwe ervaring maar het brengt de mens juist weer terug bij 'af'. Zoals een mens geen enkele gewaarwording heeft vóór zijn geboorte, zo ook niet meer na zijn sterven.

Dood is als niet-zijn.
De dood is geen andere wijze van 'zijn' maar een toestand als van (er) 'niet-zijn'.

Job 7:21

> *Weldra zal ik nederliggen in het stof; dan zult Gij mij zoeken, maar **ik zal niet meer zijn**.*

Job 10:18-19

> *Maar waarom deedt Gij mij uit de moederschoot voortkomen, gaf ik de geest niet, eer een oog mij zag? **Ik zou dan zijn, alsof ik niet geweest ware**...*

Psalm 39:14

> *Wend uw blik van mij af, opdat ik mij wederom verblijde, eer dat ik **heenga en niet meer ben**.*

De dood is als een slaap.
Iemand die slaapt bevindt zich in een toestand van rust en is zich van niets bewust. Omdat dit ook karakteristiek voor de dood is, wordt deze in de Schrift dikwijls vergeleken met de slaap.

Job 14:11-12

*Zoals water verdampt uit een meer en een rivier verloopt en uitdroogt, zo legt een mens zich neer en staat niet weer op; totdat de hemelen niet meer zijn, ontwaken zij niet en **worden niet wakker uit hun slaap**.*

Matteüs 9:24

*Gaat heen, want het meisje is niet gestorven, maar **het slaapt**. En zij lachten Hem uit ...*

Johannes 11:11-13

*Lazarus, onze vriend, is **ingeslapen**, maar Ik ga daarheen om hem **uit de slaap te wekken**. De discipelen zeiden dan tot Hem: Here, als hij slaapt, zal hij herstellen. Doch **Jezus had het bedoeld van zijn dood**; zij echter meenden, dat Hij het van de rust van de slaap bedoelde.*

Stel u eens voor dat in de dood allerlei ervaringen worden opgedaan, dan zouden we toch mogen verwachten dat de paar mensen die uit deze toestand weer zijn teruggekomen (zoals het dochtertje van Jaïrus en Lazarus) daarover heel veel zouden hebben gemeld. Zij waren immers 'ervaringsdeskundigen'. Maar het zwijgen van de Schrift hierover is 'oorverdovend'**!** Een stilzwijgen dat verklaard wordt door de mededeling dat de doden 'slapen' en zich dáárom van **niets** bewust zijn. Paulus schrijft in 1 Korinthe 15 dat de enige hoop voor de ontslapenen de opstanding is.

1 Korinthe 15:17-18

*... en indien Christus niet is opgewekt, dan is uw geloof zonder vrucht, dan zijt gij nog in uw zonden. Dan zijn ook zij, die in Christus **ontslapen** zijn, verloren.*

Buiten de opstanding is er géén hoop voor de doden. Zij die in Christus ontslapen zijn zouden zonder de opstanding verloren zijn. Een bewijs dat de doden zich in de tussentijd niet in de gelukzaligheid o.i.d. bevinden. In vele toonaarden meldt de Schrift dat de doden geen enkel bewustzijn hebben.

Psalm 115:17

*Niet de doden zullen de HERE loven, niemand van wie **in de stilte** zijn neergedaald,*

Psalm 30:10

*Wat voor gewin ligt er in mijn bloed, in mijn nederdalen in de groeve? **Kan het stof U loven**, kan dat uw trouw vermelden?*

Psalm 6:6

*Want **in de dood is Uwer geen gedachtenis; wie zou U loven in het dodenrijk?***

Prediker 9:5

*De levenden weten tenminste, dat zij sterven moeten, maar **de doden weten niets**...*

Prediker 9:10

*Al wat uw hand vindt om naar uw vermogen te doen, doe dat, want **er is geen werk of overleg of kennis of wijsheid in het dodenrijk**, waarheen gij gaat.*

Jesaja 38:18

*Want het **dodenrijk looft U niet**, de dood prijst U niet; wie in de groeve zijn neergedaald, hopen niet op uw trouw.*

De dood wordt niet teniet gedaan.
De essentie van het Goede Nieuws in de Bijbel is dat Christus Jezus de dood teniet doet.

2 Timotheüs 1:10
> *... onze Redder, Christus Jezus, die de dood teniet doet en onvergankelijk leven aan het licht brengt door het evangelie.*

Paulus vertelt in het magistrale hoofdstuk over de triomf van het Leven, 1Korinthe 15:22-28, dat zoals alle mensen in Adam stervelingen zijn, zo in Christus alle mensen zullen worden levendgemaakt. Weliswaar ieder in zijn eigen rangorde, maar niettemin **allemaal**. Zolang niet **alle** mensen zijn levendgemaakt (zoals de Eersteling Christus), zolang is de dood niet teniet gedaan. De onvoorwaardelijke blijde boodschap van de Bijbel stelt ronduit dat de dood de laatste vijand is die zal worden teniet gedaan. Want pas dán kan God alles in **allen** worden, d.w.z. in allen die in Adam stervelingen zijn. Zoals nu alle leven wordt verzwolgen door de dood, zo zal eens alle dood worden verzwolgen door het Leven!

Is de ziel onsterfelijk? **Nee**, … de ziel van de mens is sterfelijk, … we komen in de Bijbel de volgende uitspraken tegen:

Ezechiël 18:4, 20 *De ziel (nefesj) die zondigt, die zal sterven.*

Psalm 116:8
> *Want Gij, JHWH! hebt mijn ziel gered van de dood, mijn ogen van tranen, mijn voet van aanstoot.*
> *(De* NBG heeft ten onrechte 'ziel' met 'leven' vertaald)

Genesis 2:7 (SV)
> *God formeerde de mens van stof uit de aardbodem en blies de levensadem in zijn neus en **alzo** werd de mens een levende ziel.*

Wanneer de mens de levensadem weer uitblaast keert hij terug naar de aardbodem dan is hij een dode ziel geworden. "Dode zielen" is een uitdrukking die een paar keer in het boek Leviticus voorkomt (19:28, 21:1; helaas komt dit niet tot uitdrukking in de meeste vertalingen). Het idee van een onsterfelijke ziel komt rechtstreeks uit de Griekse filosofie en NIET uit de Schrift.

Is het geloof dat de doden 'dood' zijn niet troosteloos?
Wanneer dit 'einde verhaal' zou zijn, inderdaad. Maar tegen het perspectief van een toekomstige levendmaking bepaald niet! De dood is als een slaap waaruit men weer zal ontwaken. Wanneer Paulus bedroefden aanschrijft over ontslapen gelovigen, dan meldt hij hen dat ze eenmaal (bij het klinken van de bazuin) zullen opstaan en met de achtergebleven levenden, de Heer tegemoet zullen gaan in de lucht. "Vertroost elkander met deze woorden" (1Tes 4:18[SV]). Hij geeft dus niet de troost dat ze al bij de Heer zijn maar dat ze op een later tijdstip, gezamenlijk met vele anderen naar de Heer toe zullen gaan.

Wat beloofde de Heer aan de moordenaar op het kruis?

Lucas 23:43
> *En Hij zeide tot hem: Voorwaar, Ik zeg u, heden zult gij met Mij in het paradijs zijn.*

In het Grieks staat dit vers als volgt weergegeven:

43							
	ΚΑΙ	ЄΙΠЄΝ	ΑΥΤΩ	ΑΜΗΝ	ϹΟΙ	ΛЄΓΩ	ϹΗΜЄΡΟΝ
	and	he-said	to-him	verily	to-you	I-am-saying	today
	en	Hij zeide	tot hem	voorwaar	u	Ik zeg	heden

ΜЄΤ	ЄΜΟΥ	ЄϹΗ	ЄΝ	ΤΩ	ΠΑΡΑΔЄΙϹΩ
with	me	you-shall-be	in	the	paradise
met	Mij	gij zult zijn	___	het	paradijs

In de meeste vertalingen staat de komma in dit vers op een plaats die bepaald wordt door een theologisch vooroordeel. Verplaatsen we de komma (wat taalkundig volkomen verantwoord is), dan zien we het volgende verschil:
Men vertaald het met: "... Ik zeg u, heden zult gij ..."
Maar het moet anders: "... Ik zeg u heden, gij zult...".

De misdadiger vroeg: “gedenk mij als U in uw Koninkrijk komt”.
Jezus zegt tegen hem: “Ik zeg u heden, gij zult met Mij in het Paradijs zijn”.
Eén ding is zeker:
Jezus ging op de dag dat Hij stierf **niet** naar het Paradijs, want dat is boven (2 Korinthe 12:2-4).
Jezus ging naar "het dodenrijk beneden" zegt de Schrift (Handelingen 2:31 en Jesaja 14:9).
Het Paradijs is gelegen in het Nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel zal nederdalen (Openbaring 2:5 en 22:2).

Wie gelooft, … leeft toch, ook al is hij gestorven?

Johannes 11:25-26

> *Jezus zeide tot haar: Ik ben de Opstanding en het Leven: wie in Mij gelooft **zal leven**, ook al is hij gestorven, en een ieder, die leeft en in Mij gelooft, zal in eeuwigheid niet sterven; gelooft gij dat?*

Hier wordt dus niet gezegd dat de gestorvene leeft maar ‘**zal leven**’, nl. in de opstanding, want **dát** is het onderwerp waarover Jezus hier spreekt.

Hoe kun je het eeuwige leven hebben en toch dood gaan?
Het 'eeuwige leven' is het leven van de toekomende eeuw. Het 'hebben' daarvan is als het 'hebben' van een erfenis. Krachtens een testament kun je een erfenis hebben ondanks dat de daadwerkelijke ontvangst op een veel later tijdstip plaatsvindt. Zo is het ook met het 'eeuwige leven': de gelovige heeft het nu in geloof maar ontvangt het in feite straks.

Lucas 18:28-31

> *En Petrus zeide: Zie, wij hebben het onze prijsgegeven en zijn U gevolgd. En Hij zeide tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, er is niemand, die huis of vrouw of broeders of ouders of kinderen heeft prijsgegeven om het Koninkrijk Gods of hij zal vele malen meer ontvangen in deze tijd en in het toekomende eeuw het eeuwige leven.*

Wat te denken van het raadplegen van geesten van doden?
Van het raadplegen van gestorvenen wordt in de Schrift (o.a.) dit gezegd:

Deuteronomium 18:11-12

> *… geen bezweerder, niemand, die de geest van een dode of een waarzeggende geest ondervraagt of die de doden raadpleegt. Want ieder die deze dingen doet is JHWH een gruwel ...*

1 Kronieken 10:13-14

> *Zo stierf Saul, omdat hij JHWH ontrouw geweest was, omdat hij het woord van JHWH niet in acht had genomen, ja, zelfs de geest van een dode ondervraagd en geraadpleegd had, en niet JHWH had geraadpleegd.*

Jesaja 8:19

> *En wanneer men tot u zegt: Vraagt de geesten van doden en de waarzeggende geesten, die daar piepen en mompelen. Zal een volk niet zijn God vragen? Zal men voor de levenden de doden vragen?*

Aangezien doden werkelijk dood zijn (niets kunnen), moeten geesten die zich presenteren bij spiritistische bijeenkomsten wel een duistere achtergrond hebben. Dat verklaart ook de ongekend sterke afwijzing van spiritisme in de Schrift. Spiritisme brengt de mens in aanraking met leugengeesten (demonen: 1Timotheüs 4:1). Wees gewaarschuwd: de leer dat doden niet echt dood zijn maar op een andere wijze voortleven, opent de deur voor spiritisme. Alle religies gaan uit van dit basisgegeven en vormen om die reden een invalspoort voor demonen (1 Korinthe 10:20).

Sprak Saul te Endor met de gestorven Samuël?

Nee, … in 1 Samuël 28:6 lezen we dat JHWH Saul niet antwoordde *"noch door dromen, noch door de urim, noch door de profeten"*. Dus ook niet door "de profeet Samuël" (Handelingen 13:20).
Zou God dan vervolgens wél door Samuël antwoorden op een door Hem ten strengste verboden spiritistische seance? Wanneer we geloven wat de Schrift zegt, **…** dat de doden niets weten en dat in het dodenrijk geen kennis is, dan weten we op voorhand dat de verschijning in Endor fake moet zijn. De ***'demon'*** in Endor speelt de rol van Samuël en de schrijver doet verslag van dit bedrog. Het feit dat 'Samuël' uitsluitend rake dingen zegt, zegt bepaald niet dat de bron kosher is. Ook de vrouw met de waarzeggende pyhonsgeest in Handelingen 16:16-18 sprak op zichzelf waarheid, maar was niettemin demonisch.

Wat betekent het dat aan doden het Evangelie verkondigd is?

1 Petrus 4:6

> *Want daartoe is ook aan doden het evangelie gebracht, opdat zij wel, naar de mens, wat het vlees aangaat, zouden geoordeeld worden doch, naar God, wat de geest betreft, zouden leven.*

Het evangelie **<u>wordt</u>** niet, maar **<u>werd</u>** aan doden **gebracht**. In hun leven namelijk. Petrus spreekt hier over mensen die tijdens hun leven het Evangelie hebben gehoord maar inmiddels zijn gestorven. Mensen oordeelden hen naar het vlees maar voor God zullen ze leven. In 1 Petrus 3:18 wordt van Christus gezegd dat Hij gedood is naar het vlees, maar levendgemaakt is naar de geest.

Wie zijn de geesten in de gevangenis?

1 Petrus 3:18-20

> *... Hij (Christus), die gedood is naar het vlees, maar levend gemaakt naar de geest, in welke Hij ook* ***heengegaan*** *is en gepredikt heeft aan de geesten in de gevangenis, die eertijds ongehoorzaam*

geweest waren, toen de lankmoedigheid Gods bleef afwachten, in de dagen van Noach ...

De prediking van Christus waarvan hier sprake is vond plaats ná Zijn opstanding. Het woord voor '**heengegaan**' (Grieks: poreutheis) is hier exact hetzelfde als waarvan even later sprake is: *die aan de rechterhand Gods is, naar de hemel '**gegaan**' (Grieks: poreutheis), terwijl engelen en machten en krachten Hem onderworpen zijn. (*1 Petrus 3:22)

M.a.w. het gaat hier niet over een prediking van Christus gedurende de dagen dat Hij dood was maar over Zijn triomftocht ná Zijn opstanding en verhoging. Wanneer de Bijbel over 'geesten' spreekt gaat dit NOOIT over mensen. Het gaat hier kennelijk over dezelfde wezens in gevangenschap als waarvan sprake is in de volgende Bijbelgedeelten:

2 Petrus 2:4

Want indien God engelen, gezondigd hadden, niet gespaard heeft, maar hen, door hen in de afgrond te werpen, aan krochten der duisternis heeft overgegeven om hen tot het oordeel te bewaren ...

Judas:6

en dat Hij engelen, die aan hun oorsprong ontrouw werden en hun eigen woning verlieten, voor het oordeel van de grote dag met eeuwige banden onder donkerheid heeft bewaard gehouden ...

Vermoedelijk verwijzen deze Schriftgedeelten naar de gebeurtenissen die beschreven worden in Genesis 6:1-4.

Hoe kon de rijke man zijn ogen opslaan in het dodenrijk?

Lucas 16:23 *Ook de rijke stierf en hij werd begraven. En toen hij in het dodenrijk zijn ogen opsloeg onder de pijnigingen, zag hij Abraham van verre en Lazarus in zijn schoot.*

Wanneer we dit gedeelte letterlijk zouden moeten nemen, dan is het in regelrechte strijd met Prediker 9:10 waar uitdrukkelijk staat, dat er géén werk of overleg of kennis is in het dodenrijk. Hier slaat iemand immers zijn ogen op in het dodenrijk en voert uitgebreid overleg. Wát is waar?

Wanneer we dit gedeelte letterlijk opvatten dringen zich trouwens nog méér klemmende vragen aan ons op:

- ✓ Hebben mensen in het dodenrijk *(dus vóór de opstanding!)* al een lichaam**?**
- ✓ en zo ja, waartoe dient dan nog de opstanding**?**
- ✓ Zijn er in het dodenrijk letterlijke vlammen**?**
- ✓ Wordt er vanuit het dodenrijk gecommuniceerd met degenen die zich aan de goede zijde bevinden**?**
- ✓ Hebben de rechtvaardigen in de vertroosting (**!?**) uitzicht op de pijnigingen in het dodenrijk**?**

Al deze vragen verdwijnen als sneeuw voor de zon wanneer we verstaan, dat in deze vertelling aan de Farizeeën, *(zij waren geldliefhebbers, Lucas 16:14)*, een spiegel wordt voorgehouden. De terminologie die Jezus hier gebruikt *(na het sterven gedragen worden door engelen, Abrahams schoot, de grote kloof, pijn lijden in de vlammen en de onmogelijkheid om van de ene plaats naar de andere te steken)* komen stuk voor stuk uit de rabbijnse literatuur.

De clou van de vertelling is dat de Farizeeën zich niets lieten gezeggen door Mozes en de profeten en daarom ook niet overtuigd zouden worden als iemand zou opstaan uit de doden *(16:29-30)*.

Heeft Jezus bij Zijn hemelvaart het dodenrijk meegenomen?

Efeze 4:8

> *Daarom heet het: opgevaren naar den hoge voerde Hij krijgsgevangenen mede, gaven gaf Hij aan de mensen.*

Dat het hier zou gaan om mensen die 'vanuit het dodenrijk' meegevoerd zijn naar de hemel is een verklaring die hier vaak wordt 'ingelezen'. Het is niet meer dan een slag in de lucht. Het verband in Efeze 4 wijst in een heel andere richting. De krijgsgevangenen (de gevangenis) staan hier voor de Gemeente, die de positie van Christus delen in "den hoge".
In Efeze 4:1 schrijft Paulus: "als gevangene in de Heer vermaan ik u...".

Paulus beschouwde zijn sterven toch als winst?

Filippus 1:20-21

> *… dat ik in geen enkel opzicht beschaamd zal staan, maar dat met alle vrijmoedigheid, zoals steeds, ook nu Christus zal worden grootgemaakt in mijn lichaam, hetzij door mijn leven, hetzij door mijn dood. Want het leven is mij Christus en* ***het sterven gewin****.*

Paulus' leven was een getuigenis voor Christus. En wanneer hij zou moeten sterven als martelaar zou dat voor Christus alleen nog maar een groter getuigenis zijn. Winst dus. Trouwens, ook voor de gelovige is sterven (indirect) winst, want het eerstvolgende bewuste moment zal de bazuin klinken! Het is ogen sluiten en weer openen ... ook al zouden er op aarde ondertussen duizenden jaren verlopen.

Wat bedoelde Paulus met "heen te gaan en met Christus te zijn"?

Filippus 1:21-24

> *Indien ik in het vlees blijf leven, betekent dat voor mij werken met vrucht en wat ik moet (zal) kiezen, weet ik niet (maak ik niet bekend). Van beide zijden word ik gedrongen: ik verlang heen te gaan en met Christus te zijn, want dit is verreweg het beste; maar nog in het vlees te blijven is nodiger om uwentwil.*

Paulus spreekt eerst over twee mogelijkheden: in leven blijven of te sterven.
Waaraan hijzelf de voorkeur geeft schrijft hij niet. Maar vanuit beide mogelijkheden wordt hij gedrongen tot een derde mogelijkheid: heen te gaan en met Christus te zijn. Dit laatste is verreweg het beste. Met "heen te gaan" (Grieks: ana'luo) kan Paulus dus onmogelijk het sterven bedoelen. Nee, deze derde optie doelt op Paulus' grote verlangen: de opstanding van tussen de doden uit (Filippus 3:11). Wanneer Jezus Christus vanuit de hemelen zal komen, zal Hij ons vernederd lichaam gelijkvormig maken aan Zijn verheerlijkt lichaam (Filippus 3:20-21). Dát is 'het heengaan en met Christus zijn', waarover het in Filippus 1:23 gaat.

En de verschijning van Mozes en Elia op de berg der verheerlijking dan?
Jezus noemt het tafereel na afloop een "gezicht" (Matteüs 17:9). Het is hetzelfde woord (Grieks: horama) als wat in Handelingen 10:17 gebruikt wordt voor het visioen dat Petrus kreeg toen hij op het dak in gebed was. We moeten ons realiseren dat wanneer Mozes en Elia al verheerlijkt in de

hemel zouden zijn, dat Christus dan geen Eersteling is en evenmin als Enige momenteel onsterfelijkheid bezit (1 Korinthe 15:23; 1 Timotheüs 6:16).

Is Henoch nooit gestorven?

Hebreeën 11:5

> *Door het geloof is Henoch weggenomen (overgezet) zodat hij de dood niet zag (opdat hij de dood niet zou zien SV), en hij werd niet meer gevonden, want God had hem weggenomen (overgezet).*

Men zegt: Henoch werd in levende lijve opgenomen in de hemel en bevind zich daar inmiddels al duizenden jaren. Dat is de gebruikelijke verklaring. Maar ... van een hemel is helemaal geen sprake in deze passage! En van opgenomen al evenmin. Het Griekse woord 'metatithemi' betekent 'overzetten' of 'verplaatsen' en wordt in Handelingen 7:16 gebruikt voor het gebeente van de aartsvaders, dat werd overgebracht van Egypte naar Sichem. Henoch werd overgezet opdat hij de dood niet zou zien. Als er staat dat Henoch werd overgezet zodat hij de dood niet zou zien, dan kan het hier niet gaan om een natuurlijke, dood door ouderdom, want daar was hij nog láng niet aan toe (hij was nog lang niet op de helft van de leeftijd die z'n zoon zou bereiken). Henoch werd dus kennelijk overgezet om hem te bewaren voor een gewelddadige dood. De goddeloze mensen tegen wie Henoch profeteerden (zie Judas:14,15), zochten hem te doden en met het oog daarop heeft God hem overgezet of verplaatst. Het gaat er dus niet om dat Henoch nooit de dood zou zien, maar dat God hem spaarde voor een vroegtijdige, gewelddadige dood. Henoch verdween. Waarheen weten we niet. Wel weten we dat ook hij uiteindelijk is gestorven. Immers, in Hebreeën 11:13 wordt gezegd: "in dat geloof zijn **deze allen** gestorven", dus ook Henoch. Het is uitgesloten dat Henoch ten hemel is gevaren, want "**niemand** is opgevaren naar de hemel, dan die uit de hemel nedergedaald is, de Zoon des mensen" (Johannes 3:13).

Is Elia nooit gestorven?

Er is een belangrijke aanwijzing dat Elia net als Henoch is overgezet en weer is terug gekeerd op aarde. Ga maar na: Elia's ten hemelopneming vond plaats toen Josafat regeerde over Juda (2 Koningen 3:11-12). Als diens zoon Joram later koning wordt in zijn plaats (2 Kronieken 21:1) ontvangt deze een brief: *Toen kwam er een schrijven tot hem VAN DE PROFEET ELIA, dat luidde:*

2 Kronieken 21:12

> *Zo zegt JHWH, de God van uw vader David: omdat gij niet gewandeld hebt in de wegen van uw vader Josafat en ....*

Conclusie: Elia is kennelijk verplaatst door de atmosfeer naar een oord op aarde (waar we verder niets van weten) en heeft daar vandaan jaren later een brief geschreven aan koning Joram.
Jezus' expliciete statement dat niemand ten hemel is gevaren dan ALLEEN de Zoon des Mensen, blijft dus recht overeind staan. En ook het statement van Paulus: "de dood is doorgegaan tot **alle** mensen" (Romeinen 5:12). Zonder uitzondering dus ook tot Elia.

Hoe kunnen gestorven zielen van onder het altaar roepen?

Openbaring 6:9-11

> *En toen Hij het vijfde zegel opende, zag ik onder het altaar de zielen van hen, die geslacht waren om het woord van God en om het getuigenis, dat zij hadden. En zij riepen met luider stem en zeiden: Tot hoelang, o heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt Gij ons bloed niet aan hen, die op de aarde wonen? En aan elk hunner werd een wit gewaad gegeven, en hun werd*

gezegd, dat zij nog een korte tijd moesten rusten, totdat ook het getal vol zou zijn van hun medediensknechten en hun broeders, die gedood zouden worden evenals zij.

We lezen hier over zielen onder het altaar die geslacht waren en die roepen. Het zijn met recht 'slachtoffers'. Onder een letterlijk altaar wordt letterlijk bloed van offers gezien. Maar in dit visioen is sprake van een figuurlijk altaar en daar wordt geen bloed, maar worden zielen gezien. Dat is in het Bijbels spraakgebruik synoniem.

Leviticus 17:11

Want de ziel van het vlees is in het bloed en Ik heb het u op het altaar gegeven om verzoening over uw zielen te doen, want het bloed bewerkt verzoening door middel van de ziel ...

Bloed kan ook 'spreken'.

Genesis 4:10

En Hij zeide: Wat hebt gij gedaan? Hoor, het bloed van uw broeder roept tot Mij van de aardbodem.

Hebreeën 12:24

… en tot het bloed der besprenging, dat krachtiger spreekt dan Abel.

Het roepen om wraak van de zielen onder het altaar (in Openbaring 6) kan hetzelfde verstaan worden als het bloed van Abel dat destijds ook 'riep'. Niet letterlijk dus, maar figuurlijk.

Leven de aartsvaders nu?

Lucas 20:37-38

*Maar dat de **doden opgewekt worden**, heeft ook Mozes bij de braamstruik aangeduid, waar hij de Here noemt de God van Abraham en de God van Isaak en de God van Jakob. Hij is niet een God van doden, maar van levenden, want voor Hem leven zij allen.*

Jezus toonde deze Sadduceeën *(die de opstanding loochenen; Handelingen 23:8)* vanuit de Torah aan, dat de doden opgewekt zullen worden. Immers, JHWH noemt Zich nog steeds de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob, ook nu deze mannen al lang overleden zijn. Voor God leven deze mannen, ook al 'slapen' zij op dit moment. Straks zullen zij uit de 'slaap' worden gewekt *(Johannes 11:11-13)*. Jezus' statement heeft betrekking op de opstanding en niet op een tussentoestand tussen sterven en opstanding.

Paulus wil toch het lichaam verlaten en bij de Here zijn intrek nemen?

2 Korinthe 5:8

… maar wij zijn vol goede moed en wij begeren te meer ons verblijf in het lichaam te verlaten en bij de Here onze intrek te nemen.

Met "het lichaam" bedoelt Paulus dít lichaam, de aardse tent waarin we thans wonen. Twee verzen eerder immers lezen we:

2 Korinthe 5:6

Daarom zijn wij te allen tijde vol goede moed, ook al weten wij, dat wij, zolang wij in het lichaam

ons verblijf hebben, ver van de Here in den vreemde zijn

In dit gedeelte is sprake van twee woningen: (1) "de aardse tent waarin we wonen" en (2) een "eeuwig huis" (5:1), dat is het nieuwe lichaam. Paulus verlangde ernaar om "met onze woonstede vanuit de hemel overkleed te worden" (5:2), d.w.z. veranderd te worden van sterfelijk naar onsterfelijk, zonder te hoeven sterven. In het geval van doodgaan zou hij "naakt bevonden worden" (5:3-5) d.w.z. zonder bekleding (lichaam) zijn. Paulus verlangde zijn intrek bij de Here te nemen en in zijn "eeuwig huis" (zijn nieuwe lichaam) te gaan wonen.

Ondersteunt "de ziel niet kunnen doden" de leer der onsterfelijke ziel?

Matteüs 10:28

> *En weest niet bevreesd voor hen, die wel het lichaam doden, maar de ziel (psuche) niet kunnen doden; weest veeleer bevreesd voor Hem, die beide, ziel en lichaam, kan verderven in de hel. (Gehenna)*

De Bijbel spreekt op heel wat plaatsen van levende, stervende en dode zielen. Dat is de objectieve kant. Bezien echter vanuit de perceptie *(de psyche)* van degene die sterft valt het antwoord echter heel anders uit. In de subjectieve beleving 'bestaat' de dood niet. Sterven én opstanding vinden plaats in een fractie van één seconde. Wat daartussen ligt is een toestand van 'niet-zijn'. Om een voorbeeld te noemen: Abel werd duizenden jaren geleden door zijn broer Kaïn vermoord. Voor hem was dat het laatste, bewuste ogenblik dat hij meemaakte. Het eerstvolgende bewuste moment dat hij zal meemaken is bij zijn toekomstige opstanding. Al die duizenden tussenliggende jaren 'bestaan' voor hem gewoon niet. In die zin *(subjectief dus)* gaat een ziel dus 'niet echt' dood. Het is ogen sluiten en weer openen. In een oogwenk. Zo kan Jezus' uitspraak ‘dat de ziel niet gedood kan worden’ begrepen worden. Jezus doelt in geen geval op een 'tussentoestand' *(bewustzijn tussen sterven en opstanding)*.

Hebben we geen wolk van getuigen om ons heen?

Hebreeën 12:3

> *Daarom dan, laten ook wij, nu wij zulk een grote wolk van getuigen rondom ons hebben, afleggen alle last en de zonde, die ons zo licht in de weg staat, en met volharding de wedloop lopen, die voor ons ligt.*

Sommigen concluderen uit dit vers, dat al de mensen die in Hebreeën 11 genoemd zijn, getuigen zijn van ons doen en laten. Dat is een misverstand. Een getuige is hier niet een waarnemer maar iemand met een getuigenis. En van getuigenissen is in het voorgaande hoofdstuk een indrukwekkende hoeveelheid voorbeelden gegeven. Nog steeds hebben deze allen het beloofde niet verkregen en zij zullen de volmaaktheid niet zonder ons bereiken *(Hebreeën 11:39-40)*. Al de genoemde gelovigen zijn dus nog steeds in doodsrust en kunnen ons vanuit hun positie weliswaar niet waarnemen maar spreken desondanks, zelfs nadat zij gestorven zijn *(Hebreeën 11:4)*. En dáárom zijn zij een wolk van getuigen rondom ons.

Zegt Jesaja dat de doden wel bewustzijn en overleg hebben?

Nee, … want Jesaja schrijft hier een "spotlied" *(Jesaja 14:4 NBG)*.
In vers 8 zegt Jesaja dat de cypressen zich verheugen en dat de ceders van de Libanon zich uitspreken tegen de koning van Babel. Uiteraard is dit symboliek. Direct daarna zegt Jesaja dat zelfs het dodenrijk in beroering zou geraken en koningen zouden opstaan, zodra de koning van Babel daar zijn intrede

zou doen. Het karakter van beeldspraak en satire ligt er dik bovenop. Realistisch wordt het Jesaja weer als hij zegt: "het gewormte ligt onder u gespreid en maden zijn uw bedekking" *(Jesaja 14:11)*.

Prediker spreekt slechts over zaken "onder de zon" en niet over het onwaarneembare dodenrijk?
1. Het dodenrijk bevindt zich "beneden" *(Jesaja 14:9)*, dus een etage onder het land der levenden (graf en dodenrijk zijn dikwijls synoniem; *(Psalm 16:10; Jesaja 14:15)*. Strikt genomen bevindt het dodenrijk zich dus gewoon "onder de zon".

2. De Prediker doet wel degelijk expliciete uitspraken over "het dodenrijk waarheen gij gaat" *(Prediker 9:10)*. DAAR is "geen werk of overleg of kennis of wijsheid". Alleen onder Goddelijke inspiratie kon hij hierover "woorden der waarheid" optekenen *(Prediker 12:10).*

Bedoelt Prediker dat de doden niets weten van het aardse leven? Nee, …
deze ontsnappingsmogelijkheid sluit de Bijbel uit.

Prediker 9:5
De levenden weten [tenminste], dat zij sterven moeten, maar de doden weten niets ...

Hier wordt een vergelijking gemaakt tussen de wetenschap van levenden en doden. Tegenover de levenden die **iets** weten *(dat ze sterven moeten)* worden de doden geplaatst die **niets** weten. De doden weten niet **meer** dan de levenden, zoals de traditie leert *(de doden hebben immers de herinnering aan het aardse leven en weten bovendien hoe het toegaat in het dodenrijk)*. De doden weten ook niet slechts **minder** dan de levenden. Nee, … de doden weten **niets!** Prediker herhaalt deze waarheid in vers 10 waar hij schrijft dat in het dodenrijk **géén** kennis is. Niet weinig kennis, niet een ander sóórt kennis, nee in het geheel "**géén** kennis".

Het antwoord op de vraag “Wat is dood?” is eenvoudig te beantwoorden. Dood is het tegenovergestelde van leven. Onze doden zijn in het graf, … wachtend op de dag der opstanding bij de gezegende wederkomst van onze Heer en Heiland Jezus Christus.

Paulus heeft gezegt:

1 Corinthiërs 15:22-28
Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden. 23 Maar ieder in zijn eigen rangorde: Christus als eersteling, vervolgens die van Christus zijn bij zijn komst: 24 daarna het einde, wanneer Hij het koningschap aan God de Vader overdraagt, wanneer Hij alle heerschappij, alle macht en kracht onttroond zal hebben. 25 Want Hij moet als koning heersen, totdat Hij al zijn vijanden onder zijn voeten gelegd heeft. 26 De laatste vijand, die onttroond wordt, is de dood, 27 want alles heeft Hij aan zijn voeten onderworpen. Maar wanneer Hij zegt, dat alles onderworpen is, is blijkbaar Hij uitgezonderd, die Hem alles onderworpen heeft. 28 Wanneer alles Hem onderworpen is, zal ook de Zoon zelf Zich aan Hem onderwerpen, die Hem alles onderworpen heeft, opdat God zij alles in allen.

Deze Bijbelstudie wordt u als onderwijs gratis ter beschikking gesteld door André Piet

Immanuël, Gemeente van het Levende Woord
Email: w.verdouw@immanuel-gemeente.nl
Web: http://www.immanuel-gemeente.nl